

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczy-utca 808. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hova az előfizetési penzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Mark 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI AR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési felhívás

„Székely Hirlap“

Politikai, társadalmi- és a marosvásárhelyi „Jogász-Egylet“ közlönyének

V-ik évfolyama IV-ik évnegyedére.

Előfizetési díj: okt.-decz. évnegyedre 1 frt 50 kr. o. é.

Az előfizetési díj, legcélszerűbben postai utalvánnyal, a „Székely Hirlap“ kiadó hivatalának Maros-Vásárhelyre, küldendő.

A területi felosztás kérdéséhez.

M.-Vásárhely, 1873. oct.

Hirlapi cikkek állanak előttünk, melyek a vármegyéki területköreinek végleges megállapítása iránti t.-javaslat létezését, sőt már az új javaslatához képest előkészített térképet is a közönséggel részletesebben ismertetni kívánják.

Tekintélyes fővárosi lapok óvakodnak a kérdés érdeméhez szólni, állítván, hogy a t.-javaslat még a ministertanácsban nem ment keresztül s míg az részletesen előttük nem fekszik, véleményeket nem kockáztatják:

Rebesgetve van, hogy az egész tervvel már a belügyministeriumban készen vannak, s ugyanaz már néhány nap alatt ministertanács elébe vitétik, s ha egyszer a ministertanácsban keresztülment, lesz belőle tárczakérdés, s következik vagy mameluk szavazás, vagy spanyol mintára a folytonos kormányerítés.

Mindez nem egyéb hírnél; minthogy pedig szél fuvatlan nem indul, annyi áll, hogy a nyári fériá alatt fenn a kérdéses tervvel tüzetesen foglalkoztak, sőt valószínűleg állhat az is, hogy a szőnyegen levő kérdés iránt intéző körökben teljes megállapodás és ezt hiven visszatükröző térkép is volna előkészítve.

Áll továbbá az is, hogy e tekintetben a törvényhatóságok eddigelő még ki sem hallgattattak, holott a kir. törv.-székek területköreinek megállapítása alkalmával minden jurisdictio tüzetes véleményadásra lett felhiva; s holott az 1871-beli 18-ik t. cz. 138-ik §-a még két összeépült kis község egyesítését sem engedi meg a törvényhatóság támogatása nélkül.

Ily eljárást a józanul ítélő közvélemény előtt védeni nem lehet, mert hiszen, ha csak az volt a cél, hogy a régi térképeken a sok veres, sárga, kék, zöld határvonalakat megapaszszák, szükségfeletti volt Székely főmérnököt Kolozsvárról felfaragítani, darabokra osztani az ország térképét, ezt egy egyszerű mázoló is teljesítheti vala.

De miért is készül egy ilyen századokra szóló terv titokban, melylyel a mindennap perlekedő,

adót fizető, katonát adó, terményeit, iparcikkeit elárusítani kívánó, közügyekből résztvevő postára, táviratozni járó, stb. stb. — közönségnek kell élni — vagy nyomorogni: miért készül-e terv oly annyira a közönségtől eltitkoltan?

Avagy már elvesztette hitelét az a régi közmondás: több szem többet lát! legtovább azért, mert ott, hol semmi sincs, mit sem lát — jelen esetben pedig a semminél mostohábbat — mert roszt. Látja ugyanis a már hirlapilag tudomásunkra jutott tervből:

1) hogy a törvényes unio daczára Erdély külön rendeztetik: ugyanakkor, midőn a királyhágón tuli rész területi beosztása talán még kíváncsabb, mint itt, mert hisz életképességi tekintetben ott vannak a legnagyobb viszásságok, hogy más példát ne idézzek: Bács-, Bodrogvármegyének közigazgatási szükségletei fedezése után évi adója 7%-jából fennmaradna még 109,491 frt. Torontálvármegyének pedig 108,510 forint feleslege; míg Pest-, Pilis- és Soltvármegyének, hogy 1870-ben rendszeresített szükségleteit fedezhesse, 46,976 frt, Máramarosvármegyének 44,433 forintot nemü rovatalra van szükségök.

Erdélyt területileg külön szervezni legalább is az ugynevezett kapcsolt részek nélkül minden esetre egyoldalú eljárásra mutat, s fél rendszabályhoz vezet épen úgy, mint az 1870-beli 42-ik t. cz. azon része, mely életképes vármegyéki kikerekítése nélkül házi pénztár felállítását czélozta, mely rendelte továbbá választókerületek alakítását — Erdélyben — lélekszámszerinti képviselő megállapítása nélkül, — s végre azon része, mely — míg a székely ősz gyökeres kiváltságok az unio kedvéért hazafi készséggel adattak fel, — a királyföld rendezését egy külön törvényeziknek hagyván fenn, a státusban státust teremtett.

Már pedig lehetlen elhinnünk, hogy egy ország rendezésével megbízható intéző férfiak azon egyszerű fényképész korlátolt látkörével birjanak, kik csak egy középszerűleg kiterjedt tájékat is, csak több részletekben képesek felfogni.

Egy általában fájdalmas különösön a székelynek, a királyhágón tuliak részéről majd minden reformmunkálatok alkalmával azt észlelni, hogy a királyhágón inneni rész csak sulyt szaporító rosz nyomtaték, vagy egy mind untalan bajt okozó czölönk gyanánt tekintetik.

2. Látja továbbá, hogy 250,000 lélekszám, és 500,000 forint adó minimum, azon szentpéterei kulcsok, melyek kizárólagos segélyével lehet csak a területi rendezés ígéret földére jutni.

És e számtani alapok kedvéért a néptelenebb s kevésbé adóképes környékek egész halmeza öntetik össze, tekintet nélkül arra, ha valjon ily területhalmaz adminisztrációja, ha valamivel talán az egyes adózókra nézve olcsóbbá kerül is, de megfelelhet-e a közérdeknek, megfelelhet az állami követelményeknek.

Arra pedig épen kevés suly lőn fektetve, hogy az egyes területhalmazok alkalmas központi helylyel birjanak.

3. Látja végre, hogy egyetlen egy csoport kivételével (t. i. a II-ik székelyföldi területhalmaz,) más magyar szabásu jurisdictio tervelve nincs, és

4. látja egyebek között, hogy egy stratégiailag nevezetes központ, egy emelkedésnek indult tiszta magyar város, egy igen jelentékeny forgalomnak megfelelő központi piac a dus termékű mezőség — Maros-, Nyárad- és Küküllő völgyek orra előtt — Maros-Vásárhely teljes megsemmisülésnek néz elébe.

Czikkirónak itt önkéntelenül is eszébe jut, midőn nem rég egy fákkal beültetett, jól körülzáncolt, kertelt, s szóval csinosan elrendezett kálvinista falusi új temető mellett utazván el, azon kérdésre: mely felekezeti e temető? felvilágosításul nyerte: ez uram „magyar temető“, a helyet N. N. uraság ajándékozta, maga is kerteltette körül, a fákat mi ültettük, a gyümölcsöt az árendás szedi.

Óhajtjuk szívünkben, hogy belügyministerünk, kinek ismert hazafisága-, erélye- és munkásságához annyi reményünk fűződik, a megyék új területi felosztása alkalmából, ne tegyen hasonló hírnévre szert.

Mirevaló nekünk a megyei élet, s főleg a szabad sajtó? ha ily nevezetes életkérdéseinkben, mielőtt ministertanácsilag megállapított javaslatok születnének, az eszmék kimerítőleg meg nem vitattatnak? vagy boscói mesterség kell-e ahoz, hogy egy tárgyat, mely minden oldalról megvilágítva van, láthasson az ember legjobban?

Mindez nem baj Magyarországon! legnagyobb bajunk a sűrű politika, s főleg a folytonos tapogatozás!!

Továbbá bámulatos, furcsa nép ez a mi fajtánk, tizenhárom évvel ezelőtt zajos requiemeket tartottunk a legnagyobb magyar dicső emlékére, még a kis gyermekektől is lehetett hallani: „Magyarország nem volt, hanem lesz! s ma már átaljuk következetesen lenni, s mintegy folytatólag egész nyíltsággal kimondani:“ „nekünk a területi felosztással is Magyarország kell!“

És mire vezet a tapogatozás?

Az 1860-beli magyaros demonstrációk korszakában mellünkön, kalpagunkon trikolor kokárdákkal, ajkainkon trikolor nyilatkozatokkal, szívélyesen fraternisáltunk, s fraternizáltak velünk oláh-, szerb-, rác- és szász-, — míg most nemzetiségi törvénnyel fegyverkezve — országban, hol a törvényhozásnak csak Istent, királyt, államot és embert lehet ismerni — mondom ily országban nemzetiségi törvénnyel fegyverkezve, minden órában egy zajosan megtámadott tért kell védenünk.

Pedig hát:

E föld az, melyen apáink vére folyt, s a gömbön e kívül nincs számunkra hely, áldjon vagy verjen sors keze, itt élünk, halmunk kell!!

Ki hát a sikra a kérdéssel, pezsdüljön neki a sajtó, hogy lássunk — okuljunk, és mi nem

helyes, azt saját nézpontunkból megtámadhassuk, ha rosszszul esélünk is, hullhat olyan szem, melyből hasznos csira fejlődik.

És ily célból mindenekelőtt tüzzük ki jel-szól:

a) Nekünk Magyarország, és ez egészen rendezve kell;

b) kellenek életképes vármegyék, melyek egyszersmind, külön törvényszék terület körül, külön hadkiegészítő járásul és külön adóhivatali kerületül szolgáljanak.

c) Kellenek a legalkalmasabb, s célznak legmegfelelőbb központok, ellátva rendes posta- és távirda állomásokkal.

d) Olyan kikerekítések kellenek, melyek mellett a közdolgokban való részvétel inkább lehetővé, mint lehetetlenné tétessék.

Ily vezérelvek mellett, lesz alkalmunk a kérdéshez részletesebben is hozzászólni, t. i. a szerkesztő ur engedelméből.

Cserefalvi.

Évekkel ezelőtt volt szó egy a kor igényeinek s előhaladott forgalmi érdekeinek megfelelő csődrendtartás hozataláról; ez idő óta azonban még semmi eredménynek sem örvendhetünk. Jeleni csődeljárásunk hiányainak részletesebb felsorolásával ezuttal nem foglalkozunk, tudni fogja azt mindenki, mily hosszadalmas és zavaros az, hol a hitelezők kijátszásával legtöbbször 9—10 év mulik el a nélkül, hogy a csőd alá került rehabilitáltatnék, vagy a hitelezők csak a méltányosság elveinek is megfelelőleg kielégíttessenek.

Ezuttal csak elvontan a kérdéssel foglalkozunk, vajon szükséges-e egy önálló külön csőd-törvény hozatala, avagy az e feletti eljárás, hozandó perrendtartásunk által lenne felölendő?

Nem tartjuk szükségesnek a külön csődeljárást azért, mert:

1. A törvényszékek állandók lévén, jogát mindenki fennakadás nélkül érvényesítheti; mert

2. a csődeljárás a polgári rendtartás szerinti eljárásnál semmivel sem gyorsabb, olcsóbb és biztosabb, sőt ellenkezőleg lassabb és költségesebb. Hogy a jelen polgári rendtartás nem eléggé gyors, ez tagadhatlan, mert hogy egyéb hiányait hallgatással mellőzzük, elég legyen megjegyeznünk, hogy a mostani rendszer által a legegyszerűbb per véghetetlenig elhúzódhatik a nélkül, hogy a bíróság azily visszaéléseknek útját állhatná. Mindazáltal a jelen rendtartás mostani tökéletlen alakjában is sokkal gyorsabb, mint a csődeljárás, s ha tekintetbe vesszük, hogy e rendtartást nem sokára a szóbeliség és közvetlenség elvén alapuló újabb és tökéletesebb váltandja fel, mely az igazságszolgáltatásba nagyobb gyorsaságot és biztonságot fog behozni, e mellett egy kivételes csődeljárásnak épen minden szüksége elenyészik. S ha a csődeljárásnak főképp az a célja, hogy a hitelezők a csődtömegből, minél gyorsabb kielégítést nyerjenek, vajjon a jelen végrehajtási eljárás nem nyújt-e e részben sokkal egyszerűbb módot és sokkal több biztosítékot a hosszadalmas és bonyolodottságánál fogva igen nehézkes lefolyású csődeljárásnál?

Tapasztalásból mondhatjuk továbbá, hogy a csődeljárás a közönséges polgári rendtartásnál sokkal költségesebb, mert habár a csődnél a perköltségek meg nem ítéltetnek, az ügyvédek bizonynyal meg nem felejtkeznek magukról, s midőn a hitelezők költségei egyáltalában meg nem téríttetnek, a per ügyelői s tömeggondnoki, gyakran igen busás díjak kivált a csekélyebb tömegeket majdnem egészen elnyelik, melyek a később betáblázott, vagy épen jelzáloggal nem bíró közönséges hitelezők legnagyobb hátrányára számítatnak fel és állapíttatnak meg a nélkül, hogy az első betáblázottak, kik a csődtömegeket rendszerint kimeríték, azok viselésében legkisebb részt vennének, holott kivált a tömeggondnoki díjak megállapítására lényegesen befolyanak.

Végre, hogy a csődeljárás a közönséges polg. rendtartásnál biztosság tekintetében sem bír, előnnyel, a tapasztalás eléggé igazolja. Igaz ugyan, miként a csődtörvényben ki van mondva azon jogelv, hogy a csőd kiütésétől fogva a tömeg ellen újabb foglalást vagy bekebelezést intézni nem lehet, ámde tapasztalásból tudjuk azt is, hogy a csődkiütést leggyakrabban szinlett átruházások s álkövetelések alapján kieszközölt végrehajtások és betáblázások szokták, mint megannyi vészmadarak, megelőzni. Ezek a tömeget annyira tulterhelik, hogy mire a jogszerű hitelezők a veszélyt észrevéve jelentkeznek

és a csődmegnyitást elrendeltetni kérik, rendesen nem talál egyebet, mint egy minden vagyonától szép szerivel teljesen megfosztott bukottat, a ki miután vagyonát rokonai s barátai közt szinlett követelések alapján és pedig biztosabb kijátszás kedvéért a törvényes formák megtartása mellet eldugdossa, a jog és törvény kirívó gunyára gyakran önmaga kéri maga ellen a csődt megnyitást, legkevesebbet sem tartva annak következményétől. És kérjük már most, hol az a jogbiztosság, melyet az ily mindennapi cselszövényekkel szemközt a csődtörvény nyújt? mert ha a törvény nem képes megakadályozni az imént esetelt kijátszásokat, valóban azon jogelv, miszerint a csőd kiütése után a tömeg ellen foglalni nem szabad, nem egyéb, mint hiu szó, eső utáni köpenyeg!

Nem vonjuk azt kétségbe, hogy a jó perrendtartás igen jótékonyan hat a hitelemelésre, nézetünk szerint azonban a hitelnek legfőbb tényezője a telekkönyvi intézményt, melyet a ki pénzt kockáztatni nem akarja, mellőzni nem szabad, a minthogy a pénzügyi intézmények megsemmisülése nélkül hitelezni nem is szoktak. Avagy abban látnak némelyek valami különös biztosítékot, hogy a mely bukás hamissággal, párosultnak ítéltetik, a bukott megfenyítését vonja maga után? Tekintve, hogy a ki csalni akar, az oly ravasz ovatossággal szövi ármányait, miként őt a sujtó nemezis vajh mily ritkán éri utol, s ha eléri is, kérjük valjon a bukott büntetése mily vigaszt és elégtételt nyújt a reászedett hitelezőnek?

Ezen tényeken és tapasztaláson alapuló érvek elégségesek annak igazolására, hogy a külön csődeljárás még a legkedvezőbb esetben is a hitelezőkre nézve kártékony, s legfeljebb is a törvényszékek által kegyelt egyének jutalmazását célzó intézmény.

Azon intézkedése a törvénynek, hogy a hamis bukással párosult csőd a bukott megfenyítését vonja maga után, csak illusorius, mert tény az, miként a bukott előre gondoskodik, hogy bukásának okait képes legyen igazolni, s ha egy némely esetben meg is büntetetik, mi haszna van abból a hitelezőnek? Egyébiránt ezen a bajon is lehetne segíteni az által, ha oly adósok ellen, kik hitelezőik kijátszására az adósság tartama alatt ingó vagy ingatlan vagyonukatalattomban másokra átruházzák, fenyítő vizsgálat rendeltetik el, s ily szinleges vagy rosszhiszemű átruházatok a fenyítő perben hozandó ítélet folytán megsemmisíthetnek.

Szerintünk tehát igen kívánatos volna a külön csődeljárást végkép megszüntetni, vagy ha már csődnak kell lenni, az csak bejegyzett kereskedők ellen, s így is egyszerűsítve s általában sommás eljárás mellett alkalmaztassék.

XXIX-ik közlemény a „Székely pályadij” alapról.

September 13-án adtam utóbbi (XXVIII.) közleményemet köztudomásra; azóta négy helyről kaptam adományt, mit ime hálás köszönettel közzé teszek — azért ily későn, mert az egyiket Pesten létem utolsó hetében, a más kettőt Kolozsvárra visszatértemkor, tehát csak néhány nappal ez előtt, az utolsót tegnap voltam szerencsés venni.

Pesten létem alatt Borosnyai Oszkár és Szánthó Samu barátim adták át, a mit gyűjtöttek, jelesen Borosnyai Oszkár ur ivére irtak alá és fizettek: Borosnyai Oszkár, szül. Rácz Hermina 5 frt, Bedő Albert, dadi Filep Kálmán, a budavári casino, osztálytanácsos Hajós János, Buzogány Áron miniszteri titkár egyenként 5 frt; Wekerle Sándor, Széles Dénes, Nyujtó Lajos, Pál Gyula, Nagy Sándor, Borosnyai Károly, Benedek Lajos, Szócs Albert két-két forintot; Kedves Alajos miniszteri titkár 3 frtot; Porrai Ferencz, Biró István, Csongrádi Kálmán, Eötvös Sándor, Vida János egy-egy forintot, Kubinyi Béla 50 krt, együttes gyűjtés 54 forint 50 kr.

Szánthó Samu ur ivén irt alá és fizettek dr. Jankovics János 1 frt, dr. Pesleberd Arthur 1 frt, Kassai F. János 2 frt, Kovács Gyula 2 frt, Szánthó Samu 2 frt (N. N.) Patachich József 2 frt, összesen adtak 10 frtot, vagyis ezen két buzgó férfi együtt 64 frtot.

Személyesen hozták el hozzám fennlétem alatt melegen emlékeztek székely sásfészkőkre, obajtják történetünk megirátását s szívből kívánják az ügy teljes diadalát. Megköszönöm nekik részvétüket, az ég áldja meg e derekakot egyenként és összesen. Soraikat ők emelték ki-tűnő egyéniségekkel és adományukkal egyaránt, háláadásuknak vallom magam s különösen az ívet megnyitó hű honleányhoz tisztelettel száll el most és sok ideig kegyeletes emlékezésben.

Ugron Gábor igen tisztelt képviselő ur ismét megörvendeztetett Laczkovics nep. János 10 forint adomá-

nyával. Köszönöm mindkettőnek, egyiknek az adást, másiknak a közbejárást, mindkettőnek az igaz hazaszeretetet ez áldásos gyümölcsét. Szeretném levélben megköszönni, de a posta utalványon nincs rajta „kelet” s ily gazdag urakról nem tudhatni, melyik jószágukon töltik idejüket; de akárhol legyenek, legyen velők hálám s honfiai tisztelem! Endes Gábor kir. táblai bíró ur is ujabban beküldött Binder Mihály urtól 2 forintot, Sebestyén Mihály urtól 3 forintot. Fogadják meleg köszönetemet.

Marosszék főkirálybírója Mikó Mihály ő méltósága szintén beküldötte a kormányzása alatti székben különösen Szentiványi Kálmán alkirálybíró ur fáradsága következtében gyűlt áldozatot, együtt 116 frtot 53 krt és egy tallért, mit a következő honfiak, honleányok és községek adtak.

Mikó Mihály főkirálybíró 10 frt, Nagy Károly 6 frt, Ladosián Imre 2 frt, Balla József 3 frt.

Továbbá a gálfalvi járásból adtak: Bálintfalva községe 1 frt, Ny.-Szent-László 1 frt, Szabó Lőrincz 30 kr. Berei István 20 kr, Lőrincz Dániel 50 kr, Zsigmond Károly 30 kr, Balla Ferencz 50 kr, Kövesdi László 50 kr, Szenkovics Lajos 50 kr, Szász Sámuel 50 kr, Török István 50 kr, Péterfi Ferencz 50 kr, Gálfalvi Zsigmond 20 kr. Nagy István 50 kr.

Jakab Elek.

M.-Vásárhelyt, 1873. október 12.

(Folytatás.)

München 135,000 lakóssal bíró város. Utcái rendezettek. Épületei díszesek. És ha tekintetbe vesszük, hogy ezen városnak, mennyi kincse van a tudomány és művészet gazdagítására; bizony Münchennel a versenyt Európában kevés város állaná ki, még ha népesebb is. Általában München egészben véve egy szépen berendezett nagy iskola; melyben az idegen utazó van mit lásson és tanuljon, s melyben bár mennyit mulasson is, a figyelmet színlőnek soha egy percze sem repült el ingyen. Münchennek az ő nagyszerűségét nem lehet megtanulni sem utazási közleményekből, sem földleírásból. Münchent látni kell, és úgy szerezhet az ember magának valódi fogalmat róla csak. Innen Schweiczba mentem, de erről később, most lássuk csak Németországot.

Augustus 14-én meglátogattam Lipcsében a polgári iskolát. Az iskola épület igen egészséges helyen fekszik. Mellette, oldalban és bütüben nagy fákkal beültetett sétányok vannak. Az épület maga úgy van építve, hogy benne fiuk és leányok számára van berendezve polgári iskola. Mindkét nemű növendékek számára a polgári iskolák előkészületű elemi osztályokkal vannak összekötve. Udvarák közös. A 10 percznyi szüneteken együtt sétálnak fiu- és leány növendékek, de oly szép renddel, hogy legkisebb zavar sem támadhat. Osztályból kijövetkor mindkét nemű növendékek páronként karonfogóznak. A fiuk indulnak jobbra, a leány növendékek balra. Az összetalálkozásnál bennebb járnak a fiuk és künebb a leány növendékek. S midőn a 10 percz alatt szép rendben, s így egy néhányszor körülsétálták az udvar terét, illő renddel térnek vissza újból a tanszobába. Lármanak, kiabálásnak hire sincs. Szép csendesen beszélgetnek egymással. Jelenlétemben a fentebb leírtaknak szemtanuja voltam. Belső berendezését illetőleg csak a bútorokról szólhatok, mivel tanszerberendezéseket kérelmemre sem voltak hajlandók megmutatni. Épen magát az igazgatót kértem, hogy mutatná meg a tanszereket, hanem válaszul azt nyertem, hogy a pedellus elvitte a kulcsokat és nem lehet megnézni. A tantermeket megnéztem. Bútorzatuk nem egyöntetűek. Nagyobb részükben minden régiesnek látszik. Egy pár termök van berendezve az újabbmódi szerint is. Itt láttam Kunce-féle padokat is. Az iskolák helyiségében testgyakorló intézet nincs, hanem van egy általános testgyakorló-iskola máshelyt berendezve, hol a növendékek estgyakorlat tanításban részesülnek. Ezt is meglátogattam. Ez páratlan a maga nemében. Egy igen tágas épület, mely emeletes, úgy van berendezve, hogy egyszerre több helyt és különbféle fokozatu és nemű testgyakorlatot lehet benne tanítani. Alatt, földszint vannak a karokat és testet erősítő eszközök elhelyezve. Itt jelenlétemben kis 4—6 éves leánygyerekeket tanítottak köteleu, lajtorján és fákön felkapaszkodni és alászállani karjok erejénél fogva. Testöket, ha le találának esni, hogy meg ne üssék: egy meglehetősen nagyságu lószőrrel tömött dunyha fogta fel, mely a könnyen történhető leesésekkor teljesen biztosítja a növendékeket a felől, hogy nem kél fel bénán a talajról. A térség mindenütt be van padimentumozva. De a dunyha mindig oda vonatik, hol a testgyakorlás egy vagy más mozdulatjai taníttatnak.

A testgyakorlat tanításnál ez a berendezés, hogy nagyon célszerű, azt gondolom mindenki elismeri, ki a lo-

szőr ruganyosságát ismeri és tudja, hogy ezen lószőrrel tömött nagy dunyhának mi a rendeltetése akkor, ha vagy egy növendék reá talál potytyanni.

Az emeleten sétára használó gerendák vannak erősitve, melyen a növendékek, hol lassabban, hol sebesebben járkálnak. Egyik feliben a nézőség számára van egy darab hely berendezve. Más feliben egy igen tágas terem van a végett, hogy a növendékek szabad mozgási testgya, korlatot tanulhassanak benne. Jelenlétemben két tanító gyakorolt ezen teremben 10—12 éves leánygyermekeket. Egyik zenélt egy tötmuzsika alakú hangszerrel. A másik taktus szerint vezette a növendékeket, kik bámulatos ügyességgel jelenlétemben igen szép haladásról tettek tanulbizonyosságot.

Itt a test erősítéséről úgy van gondoskodva, hogy az a lélek vidámsága — és mulattatásával eszközöltesek. Avagy nem kedves dolog mindkét nembeli növendékre nézve az, hogy a szabad testgyakorlati mozgások számtalan neveit zeneszó utántaktusra teszi a növendék? Így tanulni testgyakorlatot a növendéknek nem unalmas hanem kedves időtöltés. Ezen helyiségben van künn a szabadban is testgyakorló helyiség berendezve. A lipesea testgyakorló iskolának párját még nem láttam. Mind polgári iskoláikra, mind testgyakorló intézetükre csak dicsőretet lehet mondani. Kik a népnevelés érdekében külföldön tesznek utazásokat, ezen iskolák megérdemlik, hogy komoly figyelmökre méltassák.

Innen Dresdába mentem, hol hasonlólag meglátogattam a polgári iskolát. Itt egy épületben van hasonlólag fiúk és leányok számára polgári iskola berendezve. Van benne 18 osztály berendezve, 10 a fiú-, 8 a leány-növendékek számára, 4—4 elemi előkészületű, és a fiúk számára 6, a leányok számára 4 polgári iskolai osztály. Berendezése butor tekintetében közönséges. Tanszerekre nézve sem mondható igen fényesnek. Ez hátrább áll a lipeseinél. Oka az, hogy itt nagyobb gond a realiskolákra és műtanulásra van fordítva. Dresdában nemcsak az említett iskolákat látogattam meg, hanem egyéb, sok nevezetességeket is. Meglátogattam az udvari kincs-gyűjteményt és museumot. Mindkettő a maga nemében igen gazdag berendezést mutat a szemlélőnek. Ha valaki összehalmazott nagy kincsről akar magának fogalmat szerezni, akkor menjen a dresdai királyi kincstárba, ott fog kincset látni annyit, a mennyiről életében még fogalma sem volt. Meglátogattam a természettudományi szertárt, (Physikalische Sammlung,) melyben a természettudományhoz tartozó minden eszközök kitűnő választékban és bőségben szemlélhetők.

A gipsz gyűjteménytárt, (Gipsz-Sammlung,) a terményrajzi gyűjteménytárt, (Naturalien Sammlungs-kabinet.) Mindkettő gazdag berendezésnek örvend. Kivált a terményrajzi gyűjtemény, oly gazdag és oly szépen van berendezve, hogy ezzel az általam látottak közül, pedig sokat láttam, csak a bécsi mérközhetik a József-térén. Ki terményrajzi gyűjteményt akar látni, nézze meg a bécsit, winterhurit (erről később) és dresdait, bizonyosan fog láthatni. Megnéztem a képtárt is. Ez a müncheninél sokkal előbb áll, pedig a müncheniekről is el lehet mondani, hogy egy a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak.

A dresdai képtár oly nagyszerű, hogy az idegen utas alig képes tőle megválni. Szeretné az ember mindig ott lenni és a nagyszerű olajfestményekben gyönyörködni. Ez nagyon látogatott is, még pedig nemcsak a bámulók sokaságától, hanem a hozzá értő művészekről is. Jelenlétemben volt alkalmam a képtárban több helyen láthatni részint férfi, részint nő művészeket, kik a felsőes képek lemásolásával foglalkoztak, s kik műveikben annyira bele voltak mélyedve, annyira elfoglalták vele figyelmüket, hogy a mellettök zsiibongó sokaságra még tekintetüket sem fordították. Oly nyugodtan festettek, mintha a legnagyobb csendben lettek volna. Ezen fentebb említettekre azt mondhatná valaki, hogy ezek szorosan talán nem is tartoztak feladatuk körébe. Én nagy hibának tartanám és nagy veszteségnek bármely utazóra nézve azt, ha tanügy érdekében utaznék, és az általam említetteket nem méltatná figyelmére, kik a tanügy érdekében utaznak, azok nézzék meg az iskolákat, de szoros értelemben vett iskolákon kívül, nézzék meg az olyan helyiségeket is, melyek mind egyen-egyen egy-egy nagy berendezett iskolát tüntetnek előnkbe. A mi idejét az utazó ilyen helyeken tölti el, az soha sincs elveszve a tanügy érdekében.

Tekintve már most a nagy német szövetség tanügyi állását, akár a déli államokban vizsgálódjunk, akár az északiban, tulás nélkül mondhatjuk el bármelyikről, hogy náluk mindenütt a helyes iránynyal, czélszerűséggel és nagyszerűséggel találkozunk. Ha a népnevelés legelemiebb részét vesszük szemügyre, azt látjuk, hogy náluk a 6 éves növendék már oktatásban részesült mind

két nemből, az ugynevezett ovodai oktatásban. A 6—10 évesek az elemi oktatást végezték be. A 10, 15, 16 éves növendékek, vagy polgári, vagy real. vagy gimnasiunumi stb. oktatás alatt vannak. A felnöttebbek az élet szükségletei szerint képeztetnek. Kényszerűt alkalmazn, a végett, hogy a szülők gyermekeiket oktatás alá adják, ritka kivételek közé tartozik.

Felemlítve már most a nagy Németország világkiállítás tanügyét, sokak előtt bámulatosnak tetszhetik az, hogy ők fényes tanügyi kiállítással miért nem törekedtek tulszárnyalni az egész világot?

A nagy Németország tanfőrfiai jól tudják azt, hogy a jó bornak nem kell czégér, mert a ki jó borra szomjas, azt czégér nélkül is felkeresi. Németország a világ-tárlaton nem mutat be fényes iskolabázakat; de azért mégis tudjuk, hogy a czélszerű iskolaépületekben nincs hiány. Nem mutatott be fényes tanszer kiállítást, hiszen kiállítás a nagyobbbrészt könyvekből és földabrázokból állott, hanem azért előttünk mégis ismeretes az, hogy tanügye az egész világon első helyen áll. A német tanügyi kiállításon igen figyelemre méltó a különféle földrészek és birodalmak mappirozása. Nézzük meg csak a Franciaországról kiállított térképet, ez azt bizenytja, hogy a németek a magok földrészekén kívül más földrészt is nemcsak felületesen, hanem igen aprólékosan ismeretnek meg növendékeikkel, hogy midőn a szükség úgy kívánja, ne legyenek járatlanok Jeruzsálemben. Nem mondom, hogy mi is ne tanítanánk elég földrajzot növendékeinknek, ebben hiány nincs. Csak hogy mi a matematikai-, phisikai- és polgári földrajzon túl nem terjeszkedünk, holott a mai korban bizony nem ártana egy kis mérnöki és katonai földrajzot is tanítanunk.

No de hiszen a mi késik, nem mulik. Ismerve a mivelt külföld tanügyi állását, látva a világkiállításon sok hasznos és igen czélszerű taneszközöket, teljes reményünk lehet, hogy már is meglehetősen haladásnak indult tanügyeinknél a még mutatkozó hiányok lassanként mind kiegyenlítettnek a kor kívánalmainak megfelelőleg. A czélszerű és hasznos iránt nekünk is van fogékonyságunk. Akaratunk is van azokat létesíteni. Csak erő és kitartás legyen, a vállalat nem fog hajótörést szenvedni. Tehát előre és előre a népnevelés mezején! A mező nagy, a kitartó munkásnak van tere a munkásságra. Ha jól elkészítjük a talajt, jó gyümölcsöt termel az.

Nagy Lajos.

(Folytatjuk Schweiczczal.)

Mi hír külföldön?

— Franciaországban mindennap közelebb jutnak a döntő pillanathoz. Természetes, hogy a különböző pártok mindent elkövetnek, hogy részükre biztosíthassák a szerencsés kimenetelt. Izgatnak, ferdítnek, rágalmoznak, szóval válogatás nélkül felhasználják minden előkaparható eszközt. A fusionisták olyan követnek, ki nem szavaz a királyság ellen, 100,000, annak a ki mellette szavaz 250,000 frankot ajánlanak. Ezekon kívül a lusták is gyakoriak. Egyik versio szerint a restauratio mellett 339, ellene pedig 353 képviselő fogna szavazni. A fusionisták hírei szerint 415 királypárti szavazat ellen, csak 305 republicanus állana. A különbség onnan ered, mivel a kéteseket, s azon kívül a Napoleonistákat, mind a két fél magának számítja. A fusionisták nem is melőznek semmit, hogy a Napoleonistákat részükre megszerezhessek. Egyik lapjuk közelebb levelet intéz Eugénia császárnőhöz, melyben a hízkelés legaljasabb hangján, megteszi legelőbb szent Erzsébetnek, Semiramisnak, s aztán arra a csekélységre kéri, hogy segélyével biztosítsa a király-pártiak többségét, mentse meg a fenyegetett társadalmat; miután úgy sem akadályozhatja meg többé, hogy a korona a francziához fejére vissza ne térjen. Hogy mit fog felelni Eugénia e kérdésre, nem tudjuk, s még kevésbé, hogy mit teend; annyi azonban bizonyosnak látszik, hogy a Napoleonisták nehezen lesznek eszközök Chambord gróf kezében. A fentebb előadott tények után érdekesnek találjuk az angol sajtó véleményét Franciaországról röviden ismertetni. Egyik angol lap egyebek közt így ír, hogy tisztába jöjjünk a király-pártiak moráljával, vissza kell mennünk rövid időre. Először 1871 óta valameányi pótválasztás a republikanusok javára ütött ki. Ez is mutatja, hogy a mostani nemzeti-gyűlés nem tekinthető a nemzet valódi képviselőjének. Ezt a royalisták azon határozata is bizonyítja, hogy nem akarják azt egy újabb választás próbájára tenni. Az a parlamentarista restauratio pedig, melyet a maladorok azon tudatban akarnak keresztülvinni, hogy a törvényhozó testület nem kifejezése a nemzeti akaratnak, nem egyéb, mint parlamenti államcsíny. A parlamenti formák pelengérezése, oly czélból, hogy a nép által köztudomás szerint épen nem kívánt eredmény éressék el, még bünnösebbé teszi az eljárást. Midőn Napoleon a követeket a Mazasba küldötte, két mentsége volt, melyeket a mai censurativék nélkülöznek. Ő határozottan nem hitt a parlamentarista kormányzat becsében, s aztán a nemzetre

akart appellálni, mely ha kifogás alá jöhet is, többre becsülhető a mostani eljárásnál, melyszerint a nemzetet elnémitani akarják.

Ilyformán, csak hogy erősebb szavakkal nyilatkozik egy másik angol lap is.

Mi hír városunkban?

— **A tegnap reggel megkezdődött** és lapunk bezártakor még folyt tanári értekezletről röviden a következőket írhatjuk: a gyűlés dr. Antal László megnyitó beszédével kezdődött, utána Bihari Sándor igazgató tanár tartott beszédet. Mentovich Ferencz gyöngékedvén, nem tarthatta meg kitűzött értekezletét, így Elekes Károly értekezése következett, a vegytanintás rendszeréről. Az értekezlet fölötti víta az értekezlet általános dicséretével végződött, s ezután a következő gyűlés teendői tüztettek ki. Délután ref. főiskolánk egyes tanhelyiségeit szemlélte meg az egész tanári testület.

— **A délelőtt** lefolyt ref. tanári értekezlet befejezése után, az egész tanári testület barátságos ebédre gyűlt össze. Az ebéd alatt a lelkes pohárköszöntések egymást érték, többek közt tanár Bihari az egész testületért, tanár Mihályi Dr. Antal Lászlóért, tanár Szabó Sámuel Gyarmathi, Gáspár János és Szász Béláért dr. Kovács Ödön Mentovich Ferenczért Horváth Gáspár, az enyedi tanárok jó egyetértéséért stb. stb. üritettek poharat.

— **Holnap** délután 3 órakor fog lelepleztetni n. Kovács Áron siremléke.

— **Fapiacunk** is a tél közeledtét jelzi; minden hetivásár alkalmával oly telve van székely atyánkfiai fás szekereivel a szent-miklós-utca, hogy a kir. táblára vagy kir. törvényszékhez menők alig tudnak átvergődni a széktömegben.

— **Necrolog:** köz- és váltó-ügyvéd bölöni Mikó Gyula e hó 29-én éjjel 5 órakor, 5 havi súlyos szenvedés után meghalt. Az elhunytat neje, két kis gyermeke, fítestvére és számos rokon gyászolja.

— **A budai kir. törvényszék** elnöke Issekucz Aurel, Issekucz Adeodat volt törvényszéki elnök szép képzettségű fiát, kinevezte a vezetése alatti kir. törvényszékhez joggyakornoknak, — a m.-vásárhelyi kir. törvényszék elnöke pedig Vadadi Lajost nevezte ugyanoly minőségben a helyi kir. törvényszékhez.

— **A tegnap reggeli** és ma reggeli vonattal sokan érkeztek a tanári és ref. egyházi nagygyűlésre.

— **Erszényes Elek** és Dékány Róza is, most már mint férj és feleség, a tegnapi vonattal érkeztek ide haza, — az esküvő tegnapelőtt volt s ref. pap Szász Domokos áldása kísérte őket városunkba, — kívánjuk, hogy kísérje egész életpályájukon végig.

— **Előleges színi jelentés.** Kötelességemnek ismerem, előlegesen is értesíteni a mélyen tisztelt közönséget, miszerint jól szervezett dráma, vigjáték, népszínmű- és operette vidéki szintársulatommal folyó év és hó 5 én e nemes város kebelébe érkezve, színi előadásaim sorozatát f. évi november hó 8-án Egy rossz ember című köztetszést nyert, kitűnő vigjátékkal kezdendém meg. Alkalmilag kinyilatkoztatni vagyok bátor azt is, miszerint nem elvem igényi oly dolgokat, melyek egy vidéki szintársulat ugy anyagi, — mint szellemi erejét — illetőleg képességét fölülmulják, hanem egyszerűen kijelenteni kívánom, miszerint — mellőzve a csupán érzékesiklandó — sikamlós- és kétes értelmű darabok előadását, — mint igazgató — magasabb szempontot tűzve ki feladatul, — a mennyire csak lehet — s anyagi viszonyaim megengedik, — többnyire csakis oly művek előadásával foglalkozom, melyek a színművészethez kötött nemesebb eszméknek teljesen megfelelnek. Ezekből kifolyólag, s mert legforróbb vágyam, minden egyes város lelkes közönségének bármily kis mérvben, — de mégis bizalmát- és szeretetét érdemelni ki, legtöbb törekvésem leendő — egy a darabok megválasztása, mint azok kerekded s összefüggő előadása által kegyes pártfogásukat nyerhetni meg. Ugy magamat, mint szintársulatom összes nemélyzetét a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlva — maradtam teljes tisztelettel. Maros-Vásárhelyt, 1873. november 1-én, Csóka Sándor, magyar színigazgató.

Dürüczkölő.

Dr. Kovács Ödön másfél ives tirádája, a mi negyedfél soros dürüczkölőnk ellen csakugyan megjelent a „M. Polgár”-ban, azon fekete tengerben, hol minden tisztatlanság menhelyre talál. Nincs miért több adatra várunk; az ezen cikkből foglaltak elegendők arra, hogy bevált-tsuk azon ígretünket: mikép még visszatérünk a hegédűszónál kovácsolással szerzett votumokra. Ön egészsége kifoltozása végett körutat tett a Székelyföldre. (Nincs semmi kifogásunk ellene); fölkereste utjában a befolyásosabb székely papokat, vagy ön szerint, azok a befolyásos székely papok keresték fel önt, (ez ellen sincs, bármint történt legkisebb kifogásunk is, kivált ha egészségére szolgált e látogatás.) Hanem az ellen már van (becses engedelmeivel) szavunk: hogy e curában csekély személyünk dehonostálása is szerepelt. A miből engedje meg azon következtetést vonnunk, hogy ön nem iszellemi rokonságban van Papp Miklóssal, a kinek bölcs ítéletére ön oly sokat ad: Papp Miklós gyalázkodásból él, ön gyalázkodásból gyógyul.

* * *

HIRDETMÉNY.

Honnan arrogálja magának azt a szabadságot: hogy felém helyezi magát, elitét, statáriumot tart fölöttem, s a pallást is kezébe venné lefefejezésemre, ha egyetlen nem volna egy szentatyához? Az a papdoktorság zavarta meg az ön agyát, bizonyos mámorban tartja önt, mely állapotban összetéveszti személyét az uristennel; a la Jupiter menyköveket kovácsol vagy metamorphosisokban gyönyörködik; intező superciliumának nincs más vágyódása, mint-hogy közel és távol rokonait elhelyezve lássa az Olympuson. Ugyan minő érdemekre támaszkodik ön, hogy ily hatalmat mer arrogálni?! Előttünk csak egy érdeme ismeretes, és ez abból áll: hogy ön Erdély legszebb tanintézetében felidézte a visszavonás ördögeit. Azt mondják, hogy az ördög fél a tömjéntől. Szeretnők mi látni azt a tömjént, mely szétugraszítja azokat az ördögöket, melyeket dr. Kovács Ödön mély belátású vezérségre teremtett szellemi tehetségei idéztek föl a Bethlen-főtanodában.

* * *

Sok mondanivalóm volna még önhez. Hanem a méltatlankodás feltörő árját elfojtja bennem annak emléke: hogy ön egykoron kényesztetett tanítványaim közé tartozott. Látja, én a materialista, nagyobb kegyelettel viseltetem azon idők iránt, mint ön a pap és idealista. Hadd maradjon rajtam a bántalom, hiszen az önnek orvosszer volt — gyógyulásra adott alkalmat.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1873. nov. 3-án és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő.

I. Tanács polgügyekben.

Binder Mihály k. t. r. bíró által.

Lacovianu Mária és Anna Latoiu Mánú e. egy. szántóföld i., Duvernois Lajos Márton Rezső csődtömege e. 1212 frt i., Flesviu Juon Marku a szerda-helyi község e. 102 frt i., Goschez Jákob hagyatéka Greavu Nicolai e. 434 frt i., Berger János Setzer Borbára e. 1960 frt 33 $\frac{1}{2}$ kr i., Ifj. Wagner György Schmabel János e. 196 frt i., Römer Imre Riefler Katalin e. 98 frt 25 kr. iránt.

Elekes Pál k. t. r. bíró által.

Vadas Lajos Keresztes Kálmán és társai e. igény keresete, Czenteán Mária Morasán Dorofte e. végrendelet érvényesítés, Krausz és Lacken Bacher cég Vincze József e. biztosítás i., Márkus János Szilágyi Miklós és társai e. igénykeresete kir. kinstár Számos újvár város közönsége e. zálog visszaváltási jog telek b. feljegyzése i., Bakó Károly Némethi Tamás és társai e. birtok igazítás i., ugyanazon feleknek Tamás és társai e. birtok igazítás i., Laiber Mátyás Sz.-Udvarhely közönsége e. birtok igazítás i., Salamon István Pallade Dumitru szerződés teljesítése i., Filip Nikita Heres Gregor és társai e. 296 frt i., Gr. Teleky Sámuel Nach Mam Leib hagyatéka és haszonbér megszüntetése i.,

Pogány Károly k. t. r. bíró által.

A tordai temetkezési egylet Markó Sámuel e. kölcsön vett pénz visszafizetése i., Berkovics Bernár Negrutiu Joáchim e. 300 frt i., Nevelics Rebi Furesa Kristof és Pataki István e. igény pere, Krémer Sámuel Venczel István e. bolti conto fizetése i., Mondt Anna Grünfeld Vilhelm e. lakbér hátralék i., M. A. Grün Baruch Albert e. 58 frt 98 kr. i., Klein Abraham Márkovics Leo e. hidvám megfizetése i., Brán Péter Opricze Irimie e. kártérítés i.,

(Vége köv.)

Bécsi tőzsdei árkelet

(Okt. 31.)

5%, metallique	68.50
5%, nemz. államkölcsön	73.25
1860. államkötvény	101.75
Bankrészvény	965.—
Hitelrészvény	219.—
London	112.80
Ezüst	107.75
Arany	5.42
Napoleon arany	9.07
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	73.—
„ „ „ temesi	72.50
„ „ „ erdélyi	69.—
„ „ „ horvát-slavon	74.—

Felelős szerkesztő MENTOVICH FERENCZ.

Főmunkatárs és a jogirész vezetője: Kuti Albert.

(80)

Legujabb törvénykezési és gazdasági munkák.

15—*

Kaphatók Wittich J. könyvkereskedésében Maros-Vásárhelytt.

Adótörvények és szabályok gyűjteménye,

községek s különösen jegyzők számára

irta: Till Antal ára 1 frt 20 kr.

A Telekkönyvi Rendtartás.

és az erre vonatkozó törvények és rendeletek magyarázata tekintettel Erdélyre

irta Zilinszky Imre. Ara 2 frt 40 kr.

Az új szolgabírói hivatal.

kézikönyve

megyei tisztviselők, ügyvédek, jegyzők, és községi előljárók használatára. Ara 2 frt,

Birtokrendezési eljárás

az ország erdélyi részében ára 40 kr,

Kolozsmegye-gyalui egyesbirája által

a községi előljáróságok részére kiadott

UTASÍTÁS

községi bíróságokhoz utasított ügyek tárgyalása és kezelése tárgyában.

mintákkal,

Ára 20 kr. — Postánküldve 26 kr.

Törvényezik a községek rendezéséről Ára 40 kr.

1873-ik évi országgyűlési törv. cikkek 1-ső füzet 50 kr.

Magyarország és Erdély bírósági szerkezete és helyközségeinek legujabb bírósági felosztása, ára 1 frt 20 kr.

Függelék a köztörvényhatóságok, községek és az első folyamodású bíróságok rendezésére vonatkozó törvények és k. ministeri rendeletek gyűjteménye. Egybeillesztette Szeniczai Gusztáv, ára 70 kr.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve, a mostani viszonyokhoz alkalmazva. Irtá: Galgóczi Károly.

I. rész általános földmivelés, ára 80 kr.

II. rész az állattenyésztés, ára 80 kr.

Kertészet kézikönyve, utasítás a konyha kertészet, virágmivelés és gyümölcs tenyésztés körében, a legujabb kútfők után, irták Galgóczi K. és Farkas M. 80 kr.

Magyar méhészkönyv, vagy utasítás a sikeres méh tenyésztésre. Irtá: dr. Farkas Mihály. 50 kr.

Ügyes Mari, a kis konyhakertész, oktatás a zöldségtermesztésben, 50 kr.

Juhtenyésztés és gyapjuismeret, a juhbetegségek ismeretével és gyógyításmódjával, 50 kr.

Gyakorlati és elméleti sertés tenyésztés. A magyar gazda közönség használatára: Irták: Dely Mátyás és Mihály. 50 kr.

Apró majorság, vagy a baromfi-tenyésztés czél-szerű módja számos fametszettel. 50 kr.

A boglyár gyümölcsök, u. m. ribizke, köszméte (egres), málna, szeder, eper, borbolya, afonya, boroka, szőlő, füge és granát alma, czélszerű és jövedelmező termesztése. Különös tekintettel a szőlőlugas művelésre. 50 kr.

A dinnye tenyésztés foglalatja és a legjelesebb honi és külföldi csemege fajok ismertetése, irta Dr. Farkas Mihály számos ábrával, ára 50 kr.

A fatenyésztés, olvasókönyv népiskolák használatára. irta: Lukács Sándor, ára 40 kr.

Az új bélyeg- és illetéki törvény, a ministeri utasításokkal, ára 40 kr.

1872-ik Törvények gyűjteménye. Hivatalos 8-adrét kiadás 1 frt 20 kr, zsebkadás 1 frt 20 kr.

Magyarországban és Erdélyben hatályban lévő egyenes adókra, ezek kivételére és behajtására vonatkozó törvények, s szokások gyűjteménye. Összeszedte Szeniczai Gusztáv. Ára 1 frt 60 kr.

A bélyeg- és jogilletékek, valamint a bélyegdíjak iránti törvény és szabályok legujabb szerkezete. Összeszedte Szeniczai Gusztáv. Ára 2 frt.

Törvény és községek rendezéséről. Magyar ázó jegyzetekkel. Nyolczadrét-kiadás. Ara 1 példánynak 40 kr.

Telekkönyvi oktató.

Irtá Ürmösy Boldizsár Ferencz.

2-ik javított kiadás. Ara 80 kr.

Községi Kalauz

vezérkönyv község- és körjegyzők, községbírák, előljárók, s képviselők használatára.

Számos jegyzetekkel és gyakorlati irománypéldákkal, 2-ik a legujabb rendeletekkel bővített kiadás.

Irtá: Tóth Lajos. Ara 4 frt.

Magyar Önügyvéd,

gyakorlati tanácsadó és utmutató a polgári életben előforduló jogügyletek elintézésére, jogügyleteken tárgyazó okiratok és beadványok magyar és német szüvegű iromány példával ellátva, minden osztálybeliek használatára. Ara 2 frt 40 kr.

Irtá. Tóth Lajos.

Községi közigazgatás, vagyongazdálkodás és számadások kézikönyve.

Irtá: Till Antal.

2-ik javított kiadás.

Ara 2 frt 50 kr.

A m. k. belügyminisztértől, a jegyzői szigorlatra készülőknek ajánlva.

Gazdasági lötenyésztés, pályamű, irta: Tompa Béla, számos ábrával, ára 1 frt.

Az ügyes szakácsnő, legczélszerűbben leírt főzés-mesterség közöposztályu magyar konyhák számára 40 kr.

Legujabb és megpróbáltatott magyar szakácskönyv, utmutató 1044 legjobb ízű étel főzésért Irtá. Németh Zsuzsa. 80 kr.

Állatgyógyászat, hasznos házi állataink betegségeinek megismertetése és gyógyítása. Irták: Eisenmayer és Göböl, 80 kr.

Kalauz a gyümölcsfa ültetés és nyelés körül. Irtá: Kovács Zs. Ára 1 frt.

A trágyakezelés, népszerű kézikönyve. Irtá Konecsey Kálmán. Ára 50 kr.

A váltógazdaság, vagy az okszerű mezőgazdaszat és falusi háztartás alapelvei. Koszorozott pályamű. Irtá: Mártonffy Zsigmond: 1 frt.

Gazdasági kis tükör a falusi ifjuság számára tandij és olvasó könyvül. Ára 50 kr.

A szarvasmarha, ennek fajta és külemtana, fogisméje, tenyésztése, takarmányozása, hizlalása stb. stb. betegségei és gyógyításuk. Irtá: Engelbrecht Károly. Számos eredeti ábrával, 3 fr.

Általános baromorvoslasi könyv. Irtá: Dr. Wágénfeld. 81 külön ábrával. Ara 2 forint 60 krajczár.

Koronás szőlőművelés, Irtá Báthi Gábor, ábrákkal 30 kr.